

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Tomasz Artymiuk (sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

Protokolant Agnieszka Niewiadomska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jarosława Szuberta,
w sprawie **T.M.**

skazanego z art. 300 § 2 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 5 grudnia 2024 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w Przemyśle

z dnia 11 stycznia 2024 r., sygn. akt II Ka 235/23,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Jarosławiu

z dnia 12 maja 2023 r., sygn. akt II K 861/21,

1. uchyla zaskarżony wyrok w części utrzymującej w mocy pkt II, III oraz IV wyroku Sądu Rejonowego w Jarosławiu i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Przemyśle do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

2. w pozostałej części oddala kasację jako oczywiście bezzasadną i w tym zakresie obciąża skazanego kosztami postępowania kasacyjnego;

3. zasądza zwrot skazanemu T.M. opłaty od kasacji.

Tomasz Artymiuk Waldemar Płóciennik Marek Pietruszyński

UZASADNIENIE

Niniejsze uzasadnienie ograniczone zostało do tej części rozstrzygnięcia, w której Sąd Najwyższy orzekł kasatoryjnie, natomiast nie obejmuje orzeczenia o oddaleniu w pozostałym zakresie kasacji jako oczywiście bezzasadnej, a to wobec wydania tej decyzji na rozprawie w obecności obrońcy skazanego (art. 535 § 3 k.p.k.).

Sąd Rejonowy w Jarosławiu wyrokiem z dnia 12 maja 2023 r., sygn. akt II K 861/21, oskarżonego T.M. uznał za winnego tego, że „w okresie od 19 września 2019 r. do dnia 19 grudnia 2019 r. w J., woj. [...], zajmując się faktycznie sprawami majątkowymi spółki M. sp. z o.o. oraz działając jako prokurent tej spółki, w celu udaremnienia wykonania nakazu zapłaty z dnia 19 kwietnia 2019 r., sygn. akt V GNc 151/19, nakazu zapłaty z dnia 4 marca 2019 r., sygn. akt V GNc 153/19, nakazu zapłaty z dnia 19 kwietnia 2019 r., sygn. akt V GNc 152/19, wydanych przez Sąd Rejonowy w Krośnie, nakazu zapłaty z dnia 2 sierpnia 2019 r., sygn. akt V GNc 598/19, wydanego przez Sąd Rejonowy w Przemyślu, nakazu zapłaty z dnia 30 listopada 2018 r., sygn. akt V GNc 1062/38, wydanego przez Sąd Rejonowy w Przemyślu, udaremnił zaspokojenie wierzycieli spółki M..pl sp. z o.o. tj. Firma P.M. s.c. T.D., T.D., PHU I.A. S. U.. P. U. sp. j. w S., R. sp. z o.o., poprzez zbycie zagrożonych zajęciem ruchomości w postaci montażownicy [...], wyważarki [...]¹, kompresora [...]² w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Jarosławiu J.Z. na podstawie umowy sprzedaży udokumentowanej fakturą [...], w wyniku czego ruchomości powyższe przeszły na własność V. sp. z o.o. z siedzibą w J.”, tj. popełnienia

przestępstwa określonego w art. 300 § 2 k.k. w zw. z art. 308 k.k. i za to na podstawie art. 300 § 2 kk wymierzył mu karę 4 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I wyroku).

Nadto, sąd *meriti* orzekł wobec oskarżonego T. M. obowiązek naprawienia szkody:

1. w całości poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego PHU I. A. S. U.. P. U. sp. j. w S. kwoty 596,00 zł, z tym zastrzeżeniem, że zapłata przez pozwanego w sprawie V GNc 1062/18 Sądu Rejonowego w Przemyślu, zakończonej nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 30 listopada 2018 r. całości lub części kwoty zasądzonej tym nakazem zapłaty zwalnia oskarżonego od zapłaty lub ogranicza ją do pozostałej do zapłacenia kwoty (pkt II wyroku);

2. w pozostałej części poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego R. sp. z o.o. w J. kwoty 2 779,92 zł, z tym zastrzeżeniem, że zapłata przez pozwanego w sprawie V GNc 598/19 Sądu Rejonowego w Przemyślu, zakończonej nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 2 sierpnia 2019 r., całości lub części kwoty zasądzonej tym nakazem zapłaty zwalnia oskarżonego od zapłaty lub ogranicza ją do pozostałej do zapłacenia kwoty (pkt III wyroku);

3. w całości poprzez zapłatę solidarnie na rzecz pokrzywdzonych T.D. i T.D. kwot:

1. 11 754,03 zł, z tym zastrzeżeniem, że zapłata przez pozwanego w sprawie V GNc 151/19 Sądu Rejonowego w Krośnie, zakończonej nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 19 kwietnia 2019 r., całości lub części kwoty zasądzonej tym nakazem zapłaty zwalnia oskarżonego od zapłaty lub ogranicza ją do pozostałej do zapłacenia kwoty,

2. 2 249,01 zł, z tym zastrzeżeniem, że zapłata przez pozwanego w sprawie V GNc 152/19 Sądu Rejonowego w Krośnie, zakończonej nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 19 kwietnia 2019 r., całości lub części kwoty zasądzonej tym nakazem zapłaty zwalnia oskarżonego od zapłaty lub ogranicza ją do pozostałej do zapłacenia kwoty,

- 17 256,89 zł, z tym zastrzeżeniem, że zapłata przez pozwanego w sprawie V GNc 153/19 Sądu Rejonowego w Krośnie, zakończonej nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 4 marca 2019 r., całości lub części kwoty zasądzonej tym nakazem zapłaty zwalnia oskarżonego od zapłaty lub ogranicza ją do pozostałej do zapłacenia kwoty (pkt IV wyroku),

a także rozstrzygnął o zasądzeniu od oskarżonego na rzecz oskarżycieli posiłkowych wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika (pkt V wyroku) oraz o kosztach postępowania (pkt VI wyroku).

Wyrok Sądu pierwszej instancji zaskarżył obrońca oskarżonego T. M.. We wniesionej apelacji zarzucił:

1. „błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę jego wydania, który miał wpływ na treść wyroku - polegający na bezpodstawnym przyjęciu, iż to oskarżony dokonał w rzeczywistości w dniu 19 września 2019 r. sprzedaży rzeczy ruchomych (szczegółowo opisanych w treści czynu przypisanego) co miało skutkować udaremnieniem zaspokojenia wierzycieli spółki M..pl, w sytuacji, gdy żaden z dowodów przeprowadzonych w ramach niniejszego postępowania nie wskazuje w sposób pewny i jednoznaczny, że to T.M. złożył oświadczenie woli w postaci odpłatnego przeniesienia własności w/w rzeczy na podmiot V. Sp. z o.o. i że to on potwierdził fakt dokonania sprzedaży na dokumencie sprzedaży - fakturze VAT nr [...] z dnia 19 września 2019 r., ergo, że to on zrealizował czynność sprawczą w postaci zbycia zagrożonych zajęciem ruchomości;
2. obrazę przepisów postępowania karnego, która miała wpływ na treść wyroku tj. art. 7 k.p.k., art. 366 § 1 k.p.k. i art. 410 k.p.k. w zw. z art. 193 § 1 k.p.k., polegającą na niewyjaśnieniu zasadniczej i podstawowej w okolicznościach niniejszej sprawy kwestii tego kto faktycznie zmaterializował (urzeczywistnił) wolę sprzedaży ruchomości opisanych w treści czynu przypisanego, wystawiając i podpisując (potwierdzając oświadczenie woli sprzedaży) dokument sprzedaży w/w ruchomości w postaci faktury VAT nr [...], ograniczeniu się przez Sąd *meriti* do wykluczenia złożenia podpisu przez C.M. i całkowitym zaniechaniu ustalenia za pomocą dowodu z opinii biegłego z zakresu badania pisma ręcznego, czy podpis widniejący na dokumencie sprzedaży ruchomości został naniesiony przez oskarżonego T.M. ergo, że to on zrealizował czynności sprawczą, a przez to wypełnił znamiona przestępstwa stypizowanego w art. 300 k.k.;
3. obrazę przepisów postępowania karnego, która miała wpływ na treść wyroku tj. art. 415 zd. 2 k.p.k., polegającą na orzeczeniu obowiązku naprawienia

szkody w ramach postępowania karnego, w sytuacji, gdy o roszczeniach majątkowych pokrzywdzonych orzeczono już prawomocnie w innym postępowaniu sądowym, a przez to przełamaniu przez Sąd I instancji tzw. klauzuli antykumulacyjnej”;

oraz

4. obrazę prawa materialnego „art. 46 § 1 k.k. polegającą na orzeczeniu wobec oskarżonego obowiązku naprawienia szkody w łącznej wysokości 34 635, 85 zł, w sytuacji, gdy przywołany przepis ustawy karnej *expressis verbis* wskazuje, iż Sąd zobowiązany jest stosować w tym zakresie przepisy prawa cywilnego, zaś szkoda wyrządzona (w postaci szkody rzeczywistej i utraconych zysków) ma mieć swoje źródło w przestępstwie popełnionym przez oskarżonego”.

Przy tak sformułowanych zarzutach wniosł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy w Jarosławiu.

Po rozpoznaniu tej apelacji wyrokiem z dnia 11 stycznia 2024 r., sygn. akt II Ka 235/23, Sąd Okręgowy w Przemyślu zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Wyrok Sądu odwoławczego zaskarżył w całości obrońca skazanego T. M.. W kasacji zarzucił:

1. „rażące naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na treść wyroku – art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez:
 1. nierzetelne i niepełne, a przez to odbiegające od wymogu całościowej oceny rozpoznanie formułowanego w apelacji zarzutu błędnego ustalenia przez Sąd I Instancji, iż to Skazany miał dokonać w rzeczywistości w dniu 19 września 2019 r. sprzedaży rzeczy ruchomych (szczegółowo opisanych w treści czynu przypisanego) co miało skutkować udaremnieniem zaspokojenia wierzycieli spółki M..pl, w szczególności całkowite przemilczenie przez Sąd *ad quem* (analogicznie jak to uczynił Sąd I Instancji) fundamentalnej w realiach niniejszej sprawy okoliczności kto faktycznie złożył oświadczenie woli sprzedaży ruchomości (a przez to ewentualnie podjął próbę udaremnienia zaspokojenia wierzycieli Spółki) wyrażając je (oświadczenie woli przenoszące własność) w złożonym na fakturze VAT nr [...] podpisie, a nadto wyrażające się w braku szczegółowego, poprawnego pod względem logicznym

odniesienia się do podniesionego zarzutu niedopuszczalnego w realiach rzetelnego procesu karnego domniemania sprawstwa T.M. i przyjęciu Jego winy w miejsce wymaganego ustawą udowodnienia;

2. nierzetelne i niepełne, a przez to odbiegające od wymogu całościowej oceny rozważenie formułowanego w apelacji zarzutu obrazy przepisów k.p.k. w zakresie godzącego w fundamentalne zasady procesu karnego braku ustalenia przy wykorzystaniu obiektywnie dostępnych źródeł i środków dowodowych (dowód z opinii biegłego z zakresu badania pisma ręcznego), czy czynności sprawczej w postaci sprzedaży ruchomości objętych zajęciem dokonał w rzeczywistości T.M., z jednoczesną - sprzeczną z zasadą domniemania niewinności osoby oskarżonej w procesie oraz zasadą obarczenia ciężarem dowodu oskarżyciela publicznego w zakresie udowodnienia winy - próbą transpozycji ciężaru „udowodnienia niewinności” na skazanego i jego obrońcę;
3. rażące naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na treść wyroku - art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. i art. 438 *in principio* k.p.k. poprzez:
 1. brak faktycznego rozpoznania zarzutu obrazy przepisów postępowania karnego w zakresie tzw. klauzuli antykumulacyjnej (poza przytoczeniem przez Sąd *ad quem* jednozdaniowego opisu tej instytucji i przytoczeniem szeregu oznaczeń orzeczeń Sądu Najwyższego) i jednocześnie stwierdzenie w zakresie orzeczonego przez Sąd I Instancji na zasadzie art. 46 § 1 k.k. obowiązku naprawienia szkody o jego pozostawaniu w cyt. „*sprzeczności z klauzulą antykumulacyjną*”;
 2. przyjęcie „częściowej zasadności” zarzutu apelacyjnego dotyczącego obrazy przepisów prawa materialnego z jednoczesnym całkowitym brakiem jakiegokolwiek odniesienia się do formułowanych w treści tego zarzutu twierdzeń apelującego, w szczególności w zakresie obciążenia skazanego obowiązkiem naprawienia szkody w kwocie 34 635, 85 zł, w sytuacji, gdy ruchomości stanowiące przedmiot czynności sprawczej posiadały wartość 12 915 zł;
 3. przyjęcie, iż mimo dopuszczenia się przez Sąd I Instancji obrazy prawa materialnego, obraza ta nie miała wpływu na treść wyroku, co w świetle

jednoznacznego brzmienia nakazu ustawy („*Orzeczenie ulega uchyleniu lub zmianie w razie stwierdzenia (...)*”) stanowi wykładnię *contra legem*”.

W oparciu o te zarzuty wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd odwoławczy – Sąd Okręgowy w Przemyślu.

W pisemnej odpowiedzi na kasację Prokurator Rejonowy w Przemyślu wniosła o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej. Natomiast uczestniczący w rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Krajowej poparł zarzut z pkt 2 kasacji wnosząc o uchylenie wyroku Sądu drugiej instancji w części w jakiej utrzymał w mocy orzeczenia sądu *a quo* co do obowiązku naprawienia szkody oraz o oddalenie kasacji w pozostałym zakresie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej w części związanej z zarzutami sformułowanymi w pkt 1a i 1b jej *petitum* – co zasygnalizowano na wstępie – zwalniało sąd kasacyjny od sporządzenia w tym zakresie pisemnych motywów (art. 535 § 3 k.p.k.).

Przechodząc do omówienia tej części kasacji, która skutkowałą koniecznością uchylenia wyroku Sądu odwoławczego (o utrzymaniu w mocy pkt II, III i IV wyroku Sądu Rejonowego w Jarosławiu) podzielić należało stanowisko skarżącego, poparte przez uczestniczącego w rozprawie kasacyjnej prokuratora, że dokonana przez Sąd Okręgowy w Przemyślu kontrola apelacyjna, związana z podniesionymi w zwykłym środku odwoławczym wobec wyroku sądu *meriti* zarzutami w zakresie orzeczeń o obowiązkach naprawienia szkód, nie może zostać uznana za spełniającą wymogi ustawowe określone w art. 433 § 2 k.p.k. i w art. 457 § 3 k.p.k.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego od wielu lat podkreśla się, że zrealizowanie przez sąd odwoławczy obowiązków wynikających z treści art. 433 § 2 i art. 457 § 3 k.p.k. wymaga nie tylko niepomijania żadnego zarzutu podniesionego w środku odwoławczym, lecz także rzetelnego ustosunkowania się do każdego z tych zarzutów oraz wykazania konkretnymi, znajdującymi oparcie w ujawnionych w sprawie okolicznościach, argumentami, dlaczego uznano poszczególne zarzuty zawarte we wniesionym środku odwoławczym za zasadne bądź też za bezzasadne. Do naruszenia tych przepisów może więc dojść nie tylko wtedy, gdy Sąd drugiej

instancji pomija w swoich rozważaniach zarzuty zawarte w apelacji, lecz również wtedy, gdy analizuje je w sposób odbiegający od standardów kontroli instancyjnej bądź gdy przedstawiona w uzasadnieniu argumentacja zawiera braki (zob. ostatnio wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 sierpnia 2024 r., I KK 7/24).

Wymogów tych, w części dotyczącej apelacyjnych zarzutów kwestionujących możliwość zasądzenia od oskarżonego na rzecz poszczególnych pokrzywdzonych określonych kwot tytułem całościowego lub częściowego naprawienia szkody, wyrok Sądu Okręgowego w Przemyślu nie spełnił, a zawarte w rubryce 3.3 uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia wywody tego Sądu w powyższym zakresie jednoznacznie przekonują, że odniesienie się przez sąd instancji *ad quem* do podnoszonej w tym zakresie w zwykłym środku odwoławczym problematyki było nierzetelne.

Jak wskazano w części sprawozdawczej niniejszego uzasadnienia, przypisany skazanemu czyn polegał na udaremnieniu wykonania kilku nakazów zapłaty wydanych w postępowaniu cywilnym, a w rezultacie tego udaremnieniu zaspokojenia wierzycieli, poprzez zbycie zagrożonych zajęciem rzeczy ruchomych stanowiących własność spółki, której T.M. był prokurentem. Nie ulega jednocześnie wątpliwości, że zasądzone z tytułu częściowego lub całkowitego naprawienia szkody kwoty odpowiadały tym, o których rozstrzygnięto już w poszczególnych nakazach zapłaty wydanych wobec reprezentowanej przez skazanego Spółki z o.o. M..pl. (tożsamość przedmiotowa).

We wniesionym przez obrońcę T.M. zwykłym środku odwoławczym wobec orzeczeń zawartych w pkt II, III i IV wyroku Sądu Rejonowego w Jarosławiu sformułowano zarzuty dwojakiego rodzaju.

Z jednej strony skarżący wskazał na naruszenie przez sąd *a quo* tzw. klauzuli antykumulacyjnej, uregulowanej w art. 415 § 1 zd. 2 k.p.k., z drugiej natomiast zakwestionował wysokość zasądzzonego na rzecz pokrzywdzonych odszkodowania. Odnosząc się do tych zarzutów, poza wskazaniem – z odwołaniem się do orzecznictwa – czym jest naprawienie szkody, o którym mowa w art. 46 § 1 k.k. oraz przytoczeniem definicji klauzuli antykumulacyjnej wynikającej z samego brzmienia przepisu i interpretujących go judykatów Sądu Najwyższego oraz poglądów wyrażanych w tym przedmiocie w piśmiennictwie, Sąd odwoławczy ograniczył się do stwierdzenia i to wyłącznie w kontekście obrazu art. 46 § 1 k.k. o częściowej

zasadności zarzutu wywodząc wszelako, że powyższe uchybienie sądu *meriti* nie miało wpływu na treść zaskarżonego wyroku. Jednocześnie Sąd drugiej instancji potwierdził, że nałożenie obowiązków naprawienia szkody pozostawało w sprzeczności z klauzulą antykumulacyjną, podkreślając jednocześnie okoliczność zastrzeżenia przez Sąd Rejonowy, iż zapłata przez pozwanego (oskarżonego) kwot wynikających z poszczególnych nakazów zapłaty zwalnia oskarżonego od zapłaty lub ogranicza je do pozostałej do zapłacenia kwoty.

Słusznie w związku z tym autor kasacji zauważa, że jeżeli zasadność zarzutu odnosić do względnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 438 pkt 1 i 1a k.p.k. (obraz przepisów prawa materialnego), a tak należy domniemywać w oparciu o wskazane wyżej pisemne motywy zaskarżonego wyroku Sądu odwoławczego, to stwierdzenie tego rodzaju uchybienia nie podlega ocenie przez pryzmat jego wpływu na treść orzeczenia, która jest konieczna w przypadku podstaw odwoławczych przewidzianych w przepisach art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k. (obraza przepisów postępowania i błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia).

Jeżeli natomiast podkreślany przez sąd *ad quem* brak wpływu na treść orzeczenia odnosić do zarzutu obrazy prawa procesowego (jednoznaczne stwierdzenie o naruszeniu klauzuli antykumulacyjnej w pkt 3.3 uzasadnienia zaskarżonego wyroku, w sytuacji, gdy obraza art. 425 § 1 zd. 2 k.p.k. ujęta została w pkt 3.2 tego uzasadnienia), a to przez uznanie, że zapłata na rzecz pokrzywdzonych kwot zasądzonych w postępowaniu cywilnym zwalnia oskarżonego od obowiązku naprawienia szkody, to nietrudno dostrzec, że taka konstatacja to nic innego jak próba ominięcia zakazu kumulowania tytułów egzekucyjnych dotyczących tej samej szkody (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2019 r., V KK 119/18).

Poza polem rozważań Sądu Okręgowego pozostała więc w rzeczywistości cała podnoszona w apelacji problematyka związana z kwestią tożsamości podmiotowej pomiędzy kwotami zasądzonymi na rzecz pokrzywdzonych w postępowaniach cywilnych, a w kwotami przyznanymi im od skazanego T.M. w oparciu o przepis art. 46 § 1 k.k., co ma podstawowe znaczenie w kontekście stosowania klauzuli antykumulacyjnej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2014 r., III KK 429/13; z dnia 25 września 2014 r., III KK 255/14; jak również postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2022 r., IV KK 364/22).

Co więcej, brak w pisemnych motywach wyroku sądu *ad quem* jakiegokolwiek odniesienia się do samej kwestii szkody jako skutku działań wyczerpujących ustawowe znamiona występkę stypizowanego w art. 300 § 2 k.k., w tym w szczególności sposobu określenia jej wysokości na co wskazywał obrońca w pkt. 4 apelacji (według numeracji przyjętej na potrzeby niniejszego uzasadnienia).

Sąd Najwyższy w tym składzie podziela wyrażony w orzecznictwie pogląd, że przestępstwo uszczuplenia lub udaremnienia zaspokojenia wierzyciela jest to przestępstwo skutkowe, którego rezultatem jest uszczerbek w majątku pokrzywdzonego i skutek ten zawsze stanowi szkodę. W wyniku działania sprawcy przestępstwa z art. 300 § 2 k.k., który w warunkach tam przewidzianych pozbawia się całości lub części majątku, dochodzi do sytuacji, w której wierzyciel zostaje pozbawiony możliwości skutecznego odzyskania swej wierzytelności (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2019 r., III KK 25/18). Trafnie w powołanym wyżej orzeczeniu, a to w kontekście wykluczenia możliwości zasądzenia stosowanego odszkodowania od sprawcy przestępstwa z art. 300 § 2 k.k., z uwagi na regulację art. 415 § 1 zd. 2 k.p.k., zauważono, iż *„nie sposób też ignorować tego, że zastosowanie tzw. klauzuli antykumulacyjnej w odniesieniu do sprawców przestępstw polegających na udaremnieniu zaspokojenia roszczeń, co do których toczy się inne postępowanie lub już o nich prawomocnie orzeczono, oznaczałoby w praktyce przyznawanie im swoistej premii za popełnienie przestępstwa. Z jednej strony takie zachowania, jak pozbycie się majątku podlegającego potencjalnej egzekucji, uniemożliwiają zaspokojenie roszczenia wynikającego np. z wcześniejszych czynności cywilnoprawnych, a z drugiej - wspomniana klauzula antykumulacyjna miałaby chronić sprawców udaremnienia zaspokojenia wierzycieli przed nałożeniem obowiązku naprawienia szkody wynikającej z popełnienia przestępstwa z art. 300 § 2 k.k. Próba takiego wykładania normy prawnej, która zmierza do pozbawienia pokrzywdzonego realnej możliwości naprawienia poniesionej szkody i jednoczesnego pozostawienia owoców przestępstwa jego sprawcy - przekonaniu Sądu Najwyższego nie zasługuje na aprobatę”*.

Nie można w tym kontekście odmówić racji autorowi kasacji, gdy dokonuje zestawienia kwot zasądzonych przez sąd *meriti* – na podstawie art. 46 § 1 k.k. – z wartością rzeczy ruchomych, które na skutek jego działań wyprowadzone zostały z

majątku spółki będącej dłużnikiem podmiotów pokrzywdzonych, poprzez ich zbycie i odnosi to do pojęć: „szkody wyrządzonej przestępstwem”, o jakim mowa w art. 46 § 1 k.k. oraz „roszczenia wynikającego z popełnienia przestępstwa” będącego warunkiem *sine qua non* zastosowania klauzuli z art. 415 § 1 zd. 2 k.p.k. Kwestia ta, wprost wyartykułowana w apelacji nie znalazła jakiegokolwiek odzwierciedlenia w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sądu odwoławczego, co jednoznacznie przekonuje, że wbrew wymogowi art. 433 § 2 k.p.k. nie została przez ten Sąd w żadnym zakresie rozpoznana.

Stwierdzone, a podnoszone w kasacji uchybienia przepisom procedury związanym z jakością kontroli instancyjnej uznać w związku z powyższym należy za rażące naruszenie prawa procesowego, które miało przy tym istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia. Przyjęcie – z uwagi na tożsamość przedmiotową roszczenia, o którym orzeczono prawomocnie w postępowaniu cywilnym – istnienia w tym zakresie również jedności podmiotowej, powinno skutkować bezpośrednim zastosowaniem klauzuli antykumulacyjnej określonej w art. 415 § 1 zd. 2 k.p.k. Natomiast uznanie, że przestępstwem przypisanym skazanemu (art. 300 § 2 k.k.) wyrządzono szkodę i to wynikającą właśnie z tego przestępstwa, wymagało precyzyjnego określenia jej wysokości, która w świetle poczynionych w sprawie ustaleń co do wartości zbytych przez T.M. przedmiotów nie musi pokrywać się – co do wysokości – z roszczeniami, o których rozstrzygnięto już prawomocnie w postępowaniu cywilnym.

Powyższe implikowało uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Przemyślu w części, w której utrzymano nim w mocy orzeczenia Sądu Rejonowego w Jarosławiu o obowiązku naprawienia szkody (pkt. II, III i IV wyroku sądu *a quo*) i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Procedując powtórnie Sąd ten uwzględni poczynione w tym uzasadnieniu zapatrywania prawne Sądu Najwyższego i odniesie się w sposób wymagany przepisami prawa procesowego do podniesionych w apelacji obrońcy zarzutów dotyczących tej problematyki.

Wobec częściowego uwzględnienia kasacji konieczne było zarządzenie zwrotu skazanemu opłaty od kasacji w oparciu o przepis art. 527 § 4 k.p.k.

Tomasz Artymiuk Waldemar Płóciennik Marek Pietruszyński

[WB]

[ał]]